

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2021-22
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 27 ΜΑΪΟΥ 2022

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β036

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 90 λεπτά

**Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑΤΡΕΙΣ (13) ΣΕΛΙΔΕΣ
ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΙΝΑΚΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ**

ΜΕΡΟΣ Ι. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Μετάφραση διδαγμένου κειμένου

(μονάδες 20)

Κείμενο 1

Εἴπερ ἵππευσα,	0,5
οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος	0,5
ὡς δεινόν τι πεπιοικῶς,	1
ἀλλ' ἠξίου,	0,5
ἀποδείξας	0,5
ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε,	1,5
δοκιμάζεσθαι.	0,5
ὄρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρωμένους,	1,5
καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵππευσάντων βουλευόντας,	1
πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἵππάρχους κεχειροτονημένους	1,5
ὥστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία,	1,5
ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταφεύσασθαι.	1
Ἄνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.	0,5
Λυσίου Ἑπὲρ Μαντιθέου 8	ΣΥΝΟΛΟ
	12

Ενδεικτική απόδοση στα Νέα Ελληνικά:

Εάν βέβαια υπηρέτησα στο ιππικό/ως ἵππέας/εἶχα καταταγεί στο ιππικό/υπήρξα ἵππέας, δεν θα το αρνιόμουν (επίμονα/με επιμονή) σαν να/με την ιδέα ότι/επειδή τάχα εἶχα κάνει/διαπράξει κάτι κακό/φοβερό, αλλά θα αξίωνα/θα εἶχα την αξίωση/θα απαιτούσα, αν/εφόσον/αφού αποδείκνυα ὅτι κανένας από τους πολίτες δεν ἔχει κακοπάθει/πάθει κακό από ἐμένα, να υποβληθῶ σε δοκιμασία/να εξεταστώ/να ελεγχθῶ (ως βουλευτής)/να εγκριθεί/επικυρωθεῖ ἡ ἐκλογή μου. Βλέπω ἐξάλλου ὅτι και εσεῖς ἔχετε αὐτὴ τῆ/την ἴδια γνώμη και ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ὄσους/ἀπὸ αὐτοὺς που υπηρέτησαν τότε στο ιππικό εἶναι (τώρα) βουλευτές και

πολλοί από αυτούς έχουν εκλεγεί (ως) στρατηγοί και ίππαρχοι. Επομένως/Αρα/ Για αυτό, για κανέναν άλλο λόγο/για τίποτα άλλο μη νομίζετε/θεωρείτε ότι κάνω αυτήν την απολογία, παρά για το ότι/γιατί/επειδή τόλμησαν ολοφάνερα να πουν ψέματα/ψεύδη για εμένα/εναντίον μου. Ανέβα λοιπόν (στο βήμα) και μαρτύρησε/κατάθεσε τη μαρτυρία σου για εμένα.

Κείμενο 2

Ἔτι δ', ὦ βουλή,	0,5
οὐδεις ἄν ἀποδείξαι περὶ ἐμοῦ δύναίτο	1
οὔτε δίκην αἰσχρὰν	0,5
οὔτε γραφὴν	0,5
οὔτε εἰσαγγελίαν	0,5
γεγενημένην·	0,5
καίτοι ἑτέρους ὁρᾶτε πολλάκις	0,5
εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας.	1
πρὸς τοῖνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους	1
τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε	1
οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει.	1
Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 12	ΣΥΝΟΛΟ
	8

Ενδεικτική απόδοση στα Νέα Ελληνικά:

Ακόμη/Επιπλέον, κύριοι βουλευτές, κανείς δεν θα μπορούσε να αποδείξει για εμένα ούτε ότι έχει γίνει σε βάρος μου/εναντίον μου/για εμένα αισχρή/ντροπιαστική ιδιωτική δίκη ούτε (έγγραφη) καταγγελία για δημόσιο αδίκημα ούτε μήνυση για δημόσιο αδίκημα. Και όμως/βέβαια/μάλιστα πολλές φορές βλέπετε ότι άλλοι έχουν εμπλακεί/άλλους να έχουν εμπλακεί σε τέτοιους/σε τέτοιου είδους δικαστικούς αγώνες/δίκες. Επομένως/Λοιπόν, όσον αφορά στις εκστρατείες και τους κινδύνους απέναντι στους εχθρούς/εναντίον των εχθρών,

εξετάστε/σκεφτείτε πώς συμπεριφέρομαι στην πόλη/πόσο πρόθυμα εκπληρώνω το καθήκον μου προς την πατρίδα.

Β. Μετάφραση αδιδακτου κειμένου

(μονάδες 15)

Κείμενο 3

Δεῖ δέ με	1
καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἀπολογήσασθαι.	1
καίτοι γε πολλῶ μᾶλλον εἰκὸς ἦν	1
ἐκεῖνον ὑπὲρ ἐμοῦ ἀπολογήσασθαι,	1,5
πατέρα ὄντα·	1
ὁ μὲν γὰρ πολλῶ πρεσβύτερός ἐστι τῶν ἐμῶν πραγμάτων,	2
ἐγὼ δὲ πολλῶ νεώτερος τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων.	1,5
καὶ εἰ μὲν ἐγὼ τούτου ἀγωνιζομένου κατεμαρτύρουν	2
ἂ μὴ σαφῶς ἤδη,	1
ἀκοῆ δὲ ἠπιστάμην,	1
δεινὰ ἂν ἔφη πάσχειν ὑπ' ἐμοῦ.	2
<i>Ἀντιφώντος Περι τοῦ Ἡρώδου φόνου 5.74</i>	ΣΥΝΟΛΟ
	15

Ενδεικτική μετάφραση:

Πρέπει, όμως, (εγώ) να απολογηθώ και για τον πατέρα μου/υπερασπιστώ και τον πατέρα μου. Και όμως/Αν και θα ήταν πολύ πιο πιθανό/εύλογο/λογικό/φυσικό εκείνος να απολογηθεί για εμένα/να με υπερασπιστεί, ως/επειδή είναι πατέρας (μου). Γιατί/Άλλωστε αυτός είναι πολύ μεγαλύτερος από τις δικές μου υποθέσεις, ενώ εγώ (είμαι) πολύ νεότερος σε σχέση με/συγκριτικά με/από όσα έχουν γίνει από εκείνον/τις πράξεις του. Κι αν βέβαια/Ακόμη και αν εγώ, ενώ αυτός συμμετείχε σε δίκη, κατέθετα/μαρτυρούσα εναντίον του (για) όσα/αυτά/πράγματα που δεν γνώριζα με σαφήνεια, αλλά τα

γνώριζα εξ ακοής, θα έλεγε ότι υποφέρει/δεινοπαθεί εξαιτίας μου/παθαίνει φοβερά από εμένα.

Γ. Διδαγμένο κείμενο για ορθογραφία

Πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα.

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 10

Για την Ορθογραφία ισχύουν τα ακόλουθα:

(α) Αφαιρείται 0,25 μονάδα για κάθε τονικό λάθος ή παράλειψη τόνου ή πνεύματος ή υπογεγραμμένης.

(β) Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη τόνου ή πνεύματος, αφαιρείται 0,25 μονάδα.

(γ) Αφαιρείται 0,5 μονάδα για ορθογραφικό ή γραμματικό λάθος.

(δ) Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα ορθογραφικά ή γραμματικά λάθη, αφαιρείται 0,5 μονάδα.

(ε) Σε περίπτωση που συνδυάζονται οι περιπτώσεις (α) και (γ), αφαιρείται 0,5 μονάδα.

(στ) Το επαναλαμβανόμενο λάθος αξιολογείται μόνο μία φορά.

(ζ) Σε κάθε περίπτωση που ο/η μαθητής/τρια χρησιμοποιεί οξεία αντί βαρεία, δεν αφαιρείται βαθμός.

Δ. Παρατηρήσεις

(μονάδες 40)

Για την ορθογραφία στις ασκήσεις του Μέρους Δ΄ του εξεταστικού δοκιμίου ισχύουν τα ακόλουθα:

α. Σε περίπτωση ορθογραφικού λάθους, ο τύπος θεωρείται λανθασμένος και βαθμολογείται με μηδέν μονάδες.

β. Για κάθε λάθος σε τόνο, παρατονισμό, πνεύμα, υπογεγραμμένη αφαιρείται 0,25μ.

γ. Αν στην ίδια λέξη συνυπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη τόνου, παρατονισμού, πνεύματος, υπογεγραμμένης, αφαιρείται 0,25μ.

δ. Το άρθρο και η λέξη που συνοδεύει μοιράζονται εξίσου τη βαθμολογία που αντιστοιχεί στο λεκτικό σύνολο (π.χ. 0,5+0,5= 1 μον.).

ε. Σε οποιαδήποτε περίπτωση ο/η μαθητής/τρια τονίσει με οξεία αντί βαρεία, δεν αφαιρείται μονάδα.

Σημείωση:

Σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις που ζητείται τύπος των Αρχαίων ή των Νέων Ελληνικών και ο τύπος που δίνεται ως απάντηση **υφίσταται ως άλλος γραμματικός τύπος** των Αρχαίων ή των Νέων Ελληνικών αντίστοιχα, τότε ο **τύπος βαθμολογείται με μηδέν μονάδες** (παρόλο που ορθογραφικά μπορεί να είναι ορθός). Για παράδειγμα, αν ζητηθεί το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος λέγω και δοθεί ως απάντηση το λέγει ή λέγη, τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος. Αν ζητηθεί ένα παράγωγο ουσιαστικό του ρήματος κλίνω (στα Αρχαία ή στα Νέα Ελληνικά) και δοθεί ως απάντηση ο τύπος κλήση, τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος.

Δ.1. Να γράψετε ό,τι ζητείται για καθέναν από τους ακόλουθους τύπους.

α. έτόλμησαν (Κείμενο 1)

Να γράψετε το γ' ενικό πρόσωπο στην ευκτική και προστακτική έγκλιση του Ενεστώτα στην ίδια φωνή.

Ευκτική Ενεστώτα: **τολμῶ / τολμῶη (μ.1)**

Προστακτική Ενεστώτα: **τολμάτω (μ.1)**

β. γεγεννημένην (Κείμενο 2)

Να γράψετε τον ίδιο τύπο στον Ενεστώτα και Μέλλοντα.

Ενεστώτας: **γιγνομένην (μ. 1)**

Μέλλοντας: **γενησομένην (μ. 1)**

γ. πάσχειν (Κείμενο 3)

Να γράψετε τον ίδιο τύπο στον Αόριστο β' και στον Παρακείμενο.

Αόριστος β': **παθεῖν (μ. 1)**

Παρακείμενος: **πεπονθέναι (μ. 1)**

(6x1μ.= 6)

Δ.2.α. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο κάτω λέξεων, διατηρώντας τον ίδιο γραμματικό τύπο. Σε κάθε περίπτωση να διευκρινίζετε ποιον βαθμό γράφετε.

i. αίσχράν (Κείμενο 2)

Συγκριτικός: **αίσχίονα / αίσχίω (μ. 1)** Υπερθετικός: **αίσχίστην (μ. 1)**

ii. **σαφῶς** (Κείμενο 3)

Συγκριτικός: **σαφέστερον** (μ. 1) Υπερθετικός: **σαφέστατα** (μ. 1)

(4x1μ.= 4)

Σημείωση: Αφαιρείται 0,25 μ., αν δεν διευκρινιστεί ο βαθμός.

Δ.2.β. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους κλιτούς τύπους των ακόλουθων φράσεων.

I. **ὡς δεινόν τι πεποικώς** (Κείμενο 1)

II. **τῶν ἐμῶν πραγμάτων** (Κείμενο 3)

- i. δεινόν ➔ **δεινά** (μ. 1)
τι ➔ **τινά/ ἄττα** (μ. 1)
πεποικώς ➔ **πεποικότες** (μ. 1)
- ii. τῶν ➔ **τοῦ** (μ. 0,5)
ἐμῶν ➔ **ἐμοῦ** (μ. 0,5)
πραγμάτων ➔ **πράγματος** (μ. 1)

(μονάδες 5)

Δ.3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω υπογραμμισμένους τύπους.

- i. ὡς οὐδείς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν (Κείμενο 1)
ii. ὁρῶ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους (Κείμενο 1)
iii. οὐδείς ἂν ἀποδείξαι περὶ ἐμοῦ δύναίτο (Κείμενο 2)
iv. Δεῖ δὲ με καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἀπολογήσασθαι (Κείμενο 3)
v. ὁ μὲν γὰρ πολλῶ πρεσβύτερός ἐστὶ τῶν ἐμῶν πραγμάτων (Κείμενο 3)

- i. τῶν πολιτῶν: γενική διαιρετική (μ. 0,5) στο οὐδείς (μ. 0,5)
ii. χρωμένους: κατηγορηματική μετοχή (μ. 0,5) στο (αντικείμενο) ὑμᾶς (μ. 0,25), που εξαρτάται από το ρήμα ὁρῶ (μ. 0,25)
iii. περὶ ἐμοῦ: εμπρόθετος προσδιορισμός (μ. 0,5) της αναφοράς (μ. 0,5)
iv. με: υποκείμενο (μ. 0,5) στο (απαρέμφατο) ἀπολογήσασθαι (μ. 0,5)
ἀπολογήσασθαι: τελικό απαρέμφατο (μ.0,25), υποκείμενο (μ. 0,5) στο (απρόσωπο) ρήμα δεῖ (μ. 0,25)

v. *πρεσβύτερος*: κατηγορούμενο (μ. 0,5) στο *ὁ μὲν* (0,25 μ.) από το (συνδετικό) ρήμα *ἐστί* (μ. 0,25)

(μονάδες 6)

Δ.3.β. Να γράψετε ποια είναι η δευτερεύουσα πρόταση στην πιο κάτω περίοδο λόγου από το Κείμενο 2 και να την αναγνωρίσετε (είδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος).

πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἶον ἑμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει.

Δευτερεύουσα πρόταση: *οἶον ἑμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει* (μ. 0,5)

Εἶδος: (δευτερεύουσα) πλάγια ερωτηματική (μ. 0,5)

Εισαγωγή: αναφορική αντωνυμία (μ. 0,5) *οἶον* (*οἶος*) (μ. 0,5)

Εκφορά: Οριστική (ενεστώτα) (μ. 0,5): *παρέχω* (μ. 0,5)

Συντακτική θέση: αντικείμενο (μ. 0,5) στο ρήμα *σκέψασθε* (μ. 0,5)

(μονάδες 4)

Δ.4.α. Να γράψετε στα Νέα Ελληνικά τις λέξεις που ζητούνται με βάση τους ακόλουθους τύπους:

- i. *ἵππαρχος* (Κείμενο 1): απλό ή σύνθετο επίθετο από το α' συνθετικό **ιππικός, ιπποτικός, ἑφιππος, ιπποδρομιακός, ...**
- ii. *δύναιτο* (Κείμενο 2): σύνθετο επίθετο **αδύνατος, αδύναμος, ενδυναμωτικός, αυτοδύναμος, ισοδύναμος, χειροδύναμος, πολυδύναμος, ...**
- iii. *γραφὴν* (Κείμενο 2): σύνθετο ουσιαστικό **διαγραφή, επιγραφή, παραγραφή, απογραφή, συγγραφή, εγγραφή, περιγραφή, ορθογραφία, δημοσιογραφία, ...**
- iv. *ἑμαυτόν* (Κείμενο 2): σύνθετο ουσιαστικό από το β' συνθετικό **αυτοπεποίθηση, αυτοδυναμία, αυτογνωσία, αυτοέλεγχος, αυτοαξιολόγηση, αυτοβελτίωση, αυτοεξυπηρέτηση, αυτοσαρκασμός, αυτοπραγμάτωση, ...**
- v. *ἀπολογήσασθαι* (Κείμενο 3): απλό ουσιαστικό από το β' συνθετικό **λόγος, λογική, λέξη, λέξημα, λεξικό, λέκτορας, λογισμός, λογιστήριο, λογιστής, λογισμικό, λογικότητα, ...**

- vi. **πεπραγμένων** (Κείμενο 3): σύνθετο ρήμα
διαπράττω, συμπράττω, εισπράττω, πραγματοποιώ,
δυσπραγώ, βιαιοπραγώ, διαπραγματεύομαι, ...

(6x1μ. = 6)

Δ.4.β. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων της Στήλης Α΄ με τα γράμματα των συγγενικών τους νεοελληνικών λέξεων της Στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισεύει μια (1) λέξη.

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
1. οὔδεις (Κείμενο 1)	α. άποψη
2. ήγεϊσθε (Κείμενο 1)	β. καθένας
3. όρᾶτε (Κείμενο 2)	γ. αφήγηση
4. παρέχω (Κείμενο 2)	δ. κυνηγητό
	ε. κατάσχεση

1β, 2γ, 3α, 4ε

(4X1μ. = 4)

Δ.4.γ. Να αναλύσετε τις πιο κάτω λέξεις στα συνθετικά τους μέρη στα Αρχαία Ελληνικά. Σε περίπτωση ρήματος να γράψετε το α΄ πρόσωπο ενικού της οριστικής Ενεστώτα και σε περίπτωση άλλου κλιτού μέρους του λόγου την ονομαστική ενικού.

- i. **στρατηγούς** (Κείμενο 1) < **στρατός + ἄγω/άγωγή** (μ. 0,5+ μ. 0,5)
 ii. **περιφανῶς** (Κείμενο 1) < **περί + φαίνω/φαίνομαι** (μ. 0,5+ μ. 0,5)
 iii. **εἰσαγγελίαν** (Κείμενο 2) < **εἰς + ἀγγέλλω/ἀγγέλλομαι/ἀγγελία** (μ. 0,5+ μ. 0,5)
 iv. **κατεμαρτύρουν** (Κείμενο 3) < **κατά + μαρτυρέω -ῶ/μαρτυρέομαι - οὔμαι/μάρτυς** (μ. 0,5+ μ. 0,5)

Σε περίπτωση που δοθεί ως απάντηση τύπος εκτός της ονομαστικής ενικού και τύπος εκτός του α΄ προσώπου ενικού, δεν θα γίνεται αποδεκτή.
 (μονάδες 4)

Δ.4.δ. Να γράψετε ποια από τις πιο κάτω λέξεις στα Νέα Ελληνικά προέρχεται από τη λέξη **δεινά** (Κείμενο 3). (μονάδα 1)

δεινά: δειλία, επιδείνωση, ένδειξη
επιδείνωση (μ. 1)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά (μονάδες 5)

Για την ορθογραφία στο Αντίστροφο ισχύουν τα ακόλουθα:

α. Για κάθε ορθογραφικό ή γραμματικό λάθος αφαιρείται 0,25 από το σύνολο της βαθμολογίας της άσκησης.

β. Για κάθε δύο λάθη τόνου, παρατονισμού, πνεύματος, υπογεγραμμένης, αφαιρείται 0,25 από το σύνολο της βαθμολογίας της άσκησης.

γ. Μέγιστη αφαίρεση μονάδων για τα πιο πάνω από το σύνολο της βαθμολογίας της άσκησης: 2 μονάδες.

δ. Σε οποιαδήποτε περίπτωση ο/η μαθητής/τρια τονίσει με οξεία αντί βαρεία, καθώς και σε περίπτωση έγκλισης τόνου, δεν αφαιρείται μονάδα.

Σημείωση: Αν ο τύπος που δίνεται ως απάντηση **υφίσταται ως άλλος γραμματικός τύπος** των Αρχαίων Ελληνικών, τότε ο τύπος **βαθμολογείται με μηδέν μονάδες** (παρόλο που ορθογραφικά μπορεί να είναι ορθός). Για παράδειγμα, αν απαιτείται το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος «λέγω» και δοθεί ως απάντηση το «λέγει» ή «λέγη», τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος.

Να μεταφέρετε την πιο κάτω πρόταση στα Αρχαία Ελληνικά.

Οι συνετοί άρχοντες φροντίζουν την πόλη τους. Με αυτόν τον τρόπο λένε ότι θα είναι οι πολίτες πάρα πολύ ασφαλείς.

(μονάδες 5)

Οί συνετοί / σώφρονες / φρόνιμοι (μ. 0,5) ἄρχοντες (μ. 0,5)

ἐπιμελοῦνται / φροντίζουσι(ν) / κήδονται / μεριμνῶσι(ν) (μ. 0,5)

τῆς ἑαυτῶν / αὐτῶν / σφετέρας (μ. 0,5) πόλεως (μ. 0,5).

Οὔτω(ς) (0,5μ.) /Τούτω (0,25μ.) τῷ τρόπῳ (0,25μ.)/Τοιουτοτρόπως (0,5μ.)

λέγουσι / φασὶ (0,5μ.)

(τούς) πολίτας (0,5μ.) ἀσφαλεστάτους / μάλιστα ἀσφαλείς (0,5μ.) ἔσεσθαι (0,5μ.).

ἢ

λέγουσι(ν) (0,5μ.) ὅτι (0,25μ.) (οἱ) πολῖται (0,25μ.) ἔσονται (0,5μ.) ἀσφαλέστατοι/μάλιστα ἀσφαλείς (0,5μ.).

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 15)

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου

A.1.α. Να αναφέρετε δύο (2) χαρακτηρισμούς για το ήθος του Μαντιθέου, όπως προκύπτουν από το δεύτερο απόσπασμα για μετάφραση (Κείμενο 2) εξηγώντας και τεκμηριώνοντας την απάντησή σας.

Χαρακτηρισμοί (2Χ0,5μ.= 1μ.)	Εξήγηση (2Χ1μ.= 2 μ.)	Τεκμηρίωση (2Χ0,5μ.=1μ.)
1. φιλήσυχος, καλοπροαίρετος, μετρημένος, συνετός, διαλλακτικός, μη φιλόδικος, έντιμος, άψογου ήθους, ανώτερος ηθικά	• Ο Μαντίθεος δεν συμμετείχε ποτέ σε κανενός είδους δίκη, σε αντίθεση με πολλούς άλλους συμπολίτες του (και μάλιστα σε μια εποχή που η δικομανία βρισκόταν σε έξαρση στην Αθήνα).	Ἔτι δ', ὧ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξει περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγεννημένην· καίτοι ἑτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας καθεστηκότας.
2. αφιλοκερδής, αλτρομιστής, φιλόπατρις, πρότυπο καλού καγαθού πολίτη, τυπικός και συνειδητά προσηλωμένος στις υποχρεώσεις του απέναντι στην πόλη	• Όταν η πόλη κινδύνευσε από εξωτερικούς εχθρούς, ο Μαντίθεος δεν δίστασε ποτέ να προσφέρει τις υπηρεσίες του και να αγωνιστεί για την προστασία της	πρὸς τοῖνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει.

(μονάδες 4)

A.1.β. Να γράψετε δύο (2) από τα εκφραστικά μέσα που χρησιμοποιεί ο ρήτορας στο δεύτερο διδαγμένο κείμενο για μετάφραση (Κείμενο 2), προκειμένου να προβάλει το ήθος του Μαντιθέου, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας.

<u>Εκφραστικά μέσα</u> (2Χ1μ. = 2μ.)	<u>Τεκμηρίωση</u> (2Χ1μ. = 2μ.)
1. Αντίθεση • Ο Μαντίθεος δεν εμπλέκεται σε δίκες σε αντίθεση με άλλους • Ένας (έμοῦ) σε αντίθεση με πολλούς (έτέρους)	οὐδείς ἂν ἀποδείξει περὶ ἐμοῦ δύναίτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγεννημένην ≠ καίτοι ἑτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας καθεστηκότας
2. Επανάληψη του συνδέσμου οὔτε / συσσωρευμένη χρήση αρνήσεων	οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν
3. Πολυσύνδετο σχήμα / Παρατακτική σύνδεση	
4. Εικόνες (οπτικές)	<ul style="list-style-type: none"> • καίτοι ἑτέρους ὄρατε πολλάκις εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας καθεστηκότας. • πρὸς τοῖνυν τὰς στρατείας καὶ τοῦ κινδύνου τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει
5. Προτρεπτική προστακτική	σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει
6. Λανθάνον ρητορικό ερώτημα	οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει
7. Επιχείρημα	οὐδείς ἂν ἀποδείξει περὶ ἐμοῦ δύναίτο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγεννημένην
8. Χρήση κατηγορηματικών μετοχών	γεγεννημένην, καθεστηκότας

(μονάδες 4)

Σοφοκλέους Οιδίπους Τύραννος

B.1. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι ορθό ή λάθος, γράφοντας τη λέξη «ορθό» ή «λάθος» στο τετράδιο εξέτασής σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε περίπτωση.

α. Μία από τις λειτουργίες της Εξόδου είναι η κάθαρση.

β. Ο θάνατος της Ιοκάστης συμβαίνει μπροστά στα μάτια των θεατών.

- γ. Ο εξάγγελος φέρνει πληροφορίες από το παλάτι.
δ. Στην Έξοδο ο Οιδίππους παρουσιάζει χαρακτήρα αλαζονικό.

- α. ΟΡΘΟ (μ. 0,5)
β. ΛΑΘΟΣ (μ. 0,5)
γ. ΟΡΘΟ (μ. 0,5)
δ. ΛΑΘΟΣ (μ. 0,5)

(μονάδες 2)

Απόσπασμα 1:

ΟΙΔ. Ωϊμέ, Ωϊμέ· ξεκαθάρισαν όλα!

Ω φως, στερνή φορά να σ' αντικρίσω 1600
τώρα, που φανερώθηκα πως είμαι
παιδί εκείνων που δεν έπρεπε να 'μουν,
πως ζω μ' όποιους δεν έπρεπε να ζούσα,
και είμαι αυτών που δεν έπρεπε ο φονιάς.

Σοφοκλέους, *Οιδίππους Τύραννος*, Δ' Επεισόδιο

Απόσπασμα 2:

ΟΙΔ. Ο Απόλλωνας ήταν, ο Απόλλωνας, φίλοι,

που τέλειωσε αυτά τα φριχτά,
τα φριχτά μου τα πάθη.
Μα τα μάτια, κανενός άλλου χέρι,
παρά μόνος μου, ο έρμος, 1800
τα χτύπησα, μόνος.
Γιατί πια τι χρειαζόταν να βλέπω,
όταν τίποτα δεν είχα να δω,
που να μου ήταν γλυκό να το βλέπω;

Σοφοκλέους, *Οιδίππους Τύραννος*, Έξοδος

B.2. Μία βασική ιδέα στον *Οιδίποδα Τύραννο* είναι η αντίθεση ανάμεσα στο φως και το σκοτάδι. Να την εξηγήσετε και να την τεκμηριώσετε με αναφορές στα πιο πάνω αποσπάσματα.

- Η φυσική / σωματική όραση του Οιδίποδα έρχεται σε αντιδιαστολή με την πνευματική τύφλωση, εφόσον αγνοούσε την τραγική αλήθεια στην οποία βρισκόταν (2μ.).
- Όταν πια μαθαίνει την αλήθεια για τη ζωή του (καταγωγή, πατροκτονία, γάμος με τη μητέρα του), ο Οιδίπους αποκτά πνευματική διαύγεια/φως, χάνει όμως το φυσικό του φως/φυσική όραση, αφού αφαιρεί ο ίδιος το φως από τα μάτια του / αυτοτυφλώνεται (2μ.).

Τεκμηρίωση:

Φυσική όραση/τύφλωση: στ. 1600, 1799-1804 (0,5μ.)

Πνευματική όραση/τύφλωση: στ. 1601-1604, 1802-1804 (0,5μ.)

(Βλ. σχολικό εγχειρίδιο σελ. 125-126, σχόλια στον στίχο 1600)

(μονάδες 5)

ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ		
ΚΕΛΙ ΠΙΝΑΚΑ	ΑΣΚΗΣΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ ΑΝΑ ΑΣΚΗΣΗ
1.	I.A.1 (διδαγμένο κείμενο 1)	12
2.	I.A.2 (διδαγμένο κείμενο 2)	8
3.	I.B. (αδίδακτο κείμενο)	15
4.	I.Γ. (ορθογραφία)	5
5.	I.Δ.1.α-γ (σχηματισμός ρηματικών τύπων)	6
6.	I.Δ.2.α.i-ii (παραθετικά)	4
7.	I.Δ.2.β.i-ii (αντίθετος αριθμός)	5
8.	I.Δ.3.α.i-vi (συντακτική αναγνώριση)	6
9.	I.Δ.3.β (δευτερεύουσα πρόταση)	4
10.	I.Δ.4.α.i-vi (λεξιλογικά: παράγωγα)	6
11.	I.Δ.4.β (λεξιλογικά: αντιστοίχιση)	4
12.	I.Δ.4.γ.i-iv (λεξιλογικά: συνθετικά μέρη)	4
13.	I.Δ.4.δ (λεξιλογικά: προέλευση λέξης)	1
14.	I.E. (αντίστροφο κείμενο)	5
15.	II.A.1α. (<i>Ἐπὲρ Μαντιθέου</i> , ήθος Μαντιθέου)	4
16.	II.A.1β. (<i>Ἐπὲρ Μαντιθέου</i> , δύο εκφραστικά μέσα)	4
17.	II.B.1 (<i>Οἶδ. Τ.</i> : ορθό-λάθος)	2
18.	II.B.2 (<i>Οἶδ. Τ.</i> : φως-σκοτάδι)	5
		ΣΥΝΟΛΟ 100

